

RĪGĀ

2022. gada 20. decembrī
Nr. 1-23/152_e

Ārlietu ministrijai
Paziņošanai e-adresē

Informācijai:
Ministru prezidenta birojam
Finanšu ministrijai
Latvijas Bankai
Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
Finanšu izlūkošanas dienestam
Paziņošanai e-adresē

Par konceptuālo ziņojumu "Par Eiropas Savienības tiesību aktos atļautajiem izņēmumiem sankciju piemērošanā un Latvijas kompetentajām iestādēm šo izņēmumu piemērošanā" (22-TA-3580)

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) ir izskatījusi Ārlietu ministrijas izstrādāto konceptuālo ziņojumu "Par Eiropas Savienības tiesību aktos atļautajiem izņēmumiem sankciju piemērošanā un Latvijas kompetentajām iestādēm šo izņēmumu piemērošanā" (22-TA-3580) (turpmāk – Ziņojums) un sniedz šādu viedokli.

Krievijas Federācijas 2022. gada 24. februārī uzsāktais karš Ukrainā, pret Ukrainu jau ilgstoši vērstā Krievijas agresija bija pamats strauju un plašu Eiropas Savienības sankciju noteikšanai gan pirms, gan it īpaši pēc 2022. gada 24. februāra. Līdz ar arvien plašāku sankciju noteikšanu, kļūva aktuālāka arī atbilstošu izņēmumu piemērošana. Tādējādi nacionālo kompetento institūciju, kuras piemērotu izņēmumus katrā individuālā gadījumā, noteikšana, aktuāla jau vismaz no šī gada februāra beigām. Jāievēro, ka ar katru sankciju paketi to ietekmētās jomas mainās un papildinās, kas rada diskusijas par kompetento institūciju loku. Asociācija līdz ar citiem apsvērumiem, lemjot par turpmāko rīcību, aicina kā prioritāru un neatliekamu izvirzīt tieši **centralizētas kompetentās institūcijas izveidi un izvēlētā risinājuma pietiekamu elastību gadījumiem, kad jau ir noteiktas sankcijas un iespējamie izņēmumi to piemērošanā tiktu strauji grozīti, tostarp papildināti ar jauniem.**

Īpaši uzsveram, ka izņēmumu noteikšana ir tikai neliela daļa no uzdevumiem, kas šobrīd risināmi sankciju atbilstošā piemērošanā. Virknē situāciju problēmas rada tieši skaidrojumu (nevis izvērtējumu, kas katrai personai jāveic pašai) nepieejamība vai arī to sadrumstatotība sankciju piemērošanas jautājumos. Piemēram, vienotas pozīcijas neesamība vai nepieejamība plašākai sabiedrībai par sankcionētu personu kontrolē esošiem uzņēmumiem, sadarbību ar Krievijas vai Baltkrievijas uzņēmumiem ar valsts kapitālu un tamlīdzīgi. Asociācija aicina neaprobežoties tikai ar Ziņojumā ietvertu tvērumu, bet gan paplašināt to un **noteikt vienu kompetento institūciju ar kompetenci risināt visus ar sankciju piemērošanu saistītos praktiskos jautājumus.** Politiskās darba kārtības jautājumu koordinēšanā saglabājot Ārlietu ministrijas vadošo lomu. Ievērojot līdzšinējo darbību, piekļuvi resursiem, pieredzi pārinstitutionālā un pārrobežu sadarbībā, Asociācija saskata

iespēju par kompetento institūciju ar sankciju piemērošanu saistītu praktisko jautājumu risināšanā noteikt Finanšu izlūkošanas dienestu. Nepieciešamības gadījumā nosakot tam arī pienākumu izveidot konsultatīva rakstura vienību, lai nodrošinātu visaptverošu kompetenču pārklājumu. Nepieciešami institucionāli vienkārši, skaidri, bet vienlaikus elastīgi un efektīvi risinājumi. Neradot arvien jaunas situācijas, kurās nepieciešamās, konkrētas atbildes nav iespējams saņemt savlaicīgi iepriekš neparedzētu izmaiņu dēļ.

Asociācija sagaida, ka sankcijām un citām īstenotajām pretdarbībām būs rezultāts un Krievija jau tuvākajā laikā būs spiesta pārtraukt tās īstenotās zvērības Ukrainā, jāievēro, ka pat, ja sankciju piemērošana vēl ilgu laiku būs aktuāla, izņēmumu piemērošanai tādai nevajadzētu būt. Izņēmumiem jābūt retiem, īpašiem un nav jārada situācija, kurā, neievērojot sankcijas, iespējams darboties ilgtermiņā. Nav lietderīga sarežģītas sistēmas izveide tikai izņēmumu no noteiktajām sankcijām piemērošanai.

Ja tomēr netiek atbalstīts efektīvākais variants, pārklājot visas vajadzības, kas šobrīd izriet no ar sankciju piemērošanu saistītās problemātikas, **tad jebkurā gadījumā, arī attiecībā uz izņēmumu no noteiktajām sankcijām piemērošanu, atbalstāma ir vienas kompetentās institūcijas noteikšana.** Piemēram, kā tas minēts Ziņojuma kopsavilkumā, bet nav piedāvāts Ziņojuma iespējamo risinājumu sadaļā - **Ārlietu ministrijas paspārnē izveidota komiteja, kas būtu kompetenta pieņemt lēmumus par izņēmumu piemērošanu un atļauju izsniegšanu.** Asociācija neredz šķēršļus komitejā piesaistīt arī Latvijas Banku (Finanšu un kapitāla tirgus komisiju), tādējādi nodrošinot līdzšinējo kompetenci izņēmumu piemērošanā finanšu sankciju gadījumā. Vienlaikus aptverot plašāku kompetenci atbilstoši konkrētās sankcijas un pieļaujamā izņēmuma, ar izņēmumu aizstāvamo interešu būtībai.

Asociācija aicina pārskatīt līdzšinējo praksi un nodrošināt, ka izņēmumu piemērošanas nepieciešamību, atbilstoši arī Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 10.panta pirmajai daļai, kompetentajai institūcijai lūdz pats sankciju subjekts vai ieinteresētā persona, kura vēlas izņēmuma piemērošanu. Līdzšinējā prakse finanšu sankciju izņēmumu piemērošanas gadījumā, kad pie Finanšu un kapitāla tirgus komisijas, lūdzot piemērot izņēmumu, persona vēršas ar kredītiestādes starpniecību, neatbilst gan likumā noteiktajam, gan rada nepamatotu uzskatu par kredītiestādes īpašu ieinteresētību konkrētā izņēmuma piemērošanā. Gadījumos, kuros būtu nepieciešams kredītiestādes viedoklis par to, vai būs iespējams veikt konkrētu maksājumu vai kāda cita papildus informācija izņēmuma piemērošanas iespējas izvērtēšanai, informācija sniedzama Latvijas Bankai kā daļai no Ārlietu ministrijas komitejas.

Šobrīd piedāvātais risinājums jau ir novēlots un attiecīgi **jebkuri jautājumi, normatīvo aktu grozījumi, valsts budžeta līdzekļu piešķiršana, kas saistīta ar kompetentās institūcijas darbības uzsākšanu, nodrošināšanu būtu virzāmi steidzamības kārtībā.** Asociācija uzskata par neperspektīvu un nelietderīgu no ieguldāmo resursu viedokļa piedāvājumu pārejas posmā uzticēt sankciju izņēmumu piemērošanu virknei ministriju un iestāžu, kuras līdz šim to nav veikušas. Norādāms, ka virkne no minētajām iestādēm, ministrijām līdz šim izņēmumus nav piemērojušas, tām nav ne zināšanu, ne pieredzes, ne vajadzīgās izpratnes par sankciju jomas regulējumu un izņēmumu piemērošanas būtību. Minēto apliecina arī par Ziņojumu iesniegtie atzinumi. Jomās, kurās nav iespējams vienlaikus nodrošināt kompetenci gan par noteikto sankciju mērķa sasniegšanu, gan izņēmumu pieļaujamības apstākļiem, nevajadzētu pat pagaidu periodā pieļaut sankciju izņēmumu piemērošanu. Ziņojumā precīzi norādīts, ka sankciju izņēmumu piemērošana ir valsts prerogātīva un Latvijas interesēs ir nodrošināt pilnīgu Eiropas Savienības noteikto sankciju ievērošanu. Tādējādi, ja nav iespējams kvalitatīvs samērīguma izvērtējums, ja līdz šim izņēmumi noteiktās jomās nav piemēroti, līdz nekavējošai vienošanās panākšanai par kompetento institūciju centralizētai sankciju izņēmumu piemērošanai, lai mazinātu iespējamos lielos riskus, efektīvāk un atbilstošāk būtu

izņēmumus pat vispār nepiemēro. Valstij stratēģiski svarīgos gadījumos, iespējamajā īsajā pārejas periodā līdz vienas kompetentās institūcijas noteikšanai, lēmumu vajadzētu būt iespējai pieņemt Ministru kabinetam.

Asociācija pateicas Ārlietu ministrijai par Asociācijas viedokļa izskatīšanu, līdzšinējo sadarbību un kopīgi paveikto sankciju atbilstošas piemērošanas nodrošināšanā. Asociācija ir gatava sniegt nepieciešamo atbalstu turpmāko pasākumu īstenošanā, lai stiprinātu efektīvu sankciju piemērošanas sistēmu un to noteikšanas pamatā esošo mērķu sasniegšanu.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Sagatavoja:

Laima Letiņa, laima.letina@financelatvia.eu